

1

שמחת פורים באדר ראשון

הגמרא בתענית כט. אומרת: כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה - כך משנכנס אדר מרבין בשמחה...

1

משנה, מגילה פרק א משנה ד: קראו את המגלה באדר הראשון ונתעברה השנה, קורין אותה באדר השני, אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגלה {כ} ומתנות לאביונים {כא}:

2

ר"ע מברטנורא: אין בין אדר ראשון לאדר שני וכו'. הכי קאמר, אין בין ארבעה עשר וחמשה עשר של אדר ראשון לארבעה עשר וחמשה עשר של אדר שני, אלא מקרא מגלה ומתנות לאביונים, הא לענין (איסור) הספד ותענית זה וזה שוין: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ס {כ} קריאת המגלה. כלומר שאם עשאה בראשון לא יצא. רש"י. וטעמא בגמרא, דמסמך גאלת פורים לגאלת פסח עדיף: {כא} ומתנות לאביונים. והוא הדין משלוח מנות דליתנהו אלא בשני, אף על פי שהמקדימין לקרות נותנין מתנות לאביונים ביום קריאתן ואין שולחים מנות, שאני התם דלא עבדי סעודה. הר"ן: (עיקר תוי"ט).

2

שמחת פורים באדר ראשון

שולחן ערוך ורמ"א סימן תרצו

3

יום י"ד וט"ו שבאדר ראשון אין נופלים על פניהם ואין אומרים מזמור יענך ה' ביום צרה. ואסורים בהספד ותענית. אבל שאר דברים אין נוהגים בהם וי"א דאף בהספד ותענית מותרים: הגה והמנהג כסברא ראשונה.

י"א שחייב להרבות במשתה ושמחה בי"ד שבאדר ראשון (טור בשם הרי"ף) ואין נוהגין כן מ"מ ירבה קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים (הג"מ בשם סמ"ק) וטוב לב משתה תמיד:

'פניני' הלכה, הרב אליעזר מלמד:

4

"וכן מה שאמרו חכמים: "משנכנס אדר מרבין בשמחה", משמע שמרבים בשמחה משנכנס אדר הראשון"

הרב יוסף צבי רימון:

5

המשנה אומרת שכל ההבדל בין אדר ראשון ואדר שני הוא מקרא מגילה ומתנות לאביונים. מכאן ניתן להסיק, שביחס לשמחה אין הבדל ביניהם, ובשניהם צריך להרבות בשמחה (אא"כ נאמר ש"מקרא מגילה" רומז גם לעניין השמחה).

בשו"ת חתם סופר (או"ח קס"ג) כותב דבר חדש, בתחילה בשם עצמו, ואחר כך כותב שכך מצא בירושלמי, שהגזירה של המן היתה באדר ראשון. הגזירה היתה באדר ראשון כי במגילה כתוב "חודש שנים עשר הוא חודש אדר". לשם מה התוספת "חודש שנים עשר"?

אלא שהיו שני אדרים, ומדובר על הראשון שבהם, החל בחודש שנים עשר. מכל מקום, הוא כותב שעקרונית היה מקום לעשות פורים באדר ראשון, בפרט שהגזירה היתה באדר ראשון, אולם עושים את פורים באדר שני, כדי "לסמוך גאולה לגאולה".

3

שמחת פורים באדר ראשון

המגילה מתחילה במצב בו מתואר עם ישראל על ידי המן "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים... ", מצב הפירוד והניכור בין חלקי העם היו כנראה רקע, לגזירה הנוראה שנגזרה על עם ישראל בימי אחשוורוש.

כאשר אסתר מתבקשת לסכן את עצמה ולנסות לבטל את הגזירה היא מצווה את מרדכי: "לך כנוס את כל היהודים", הפתרון, לפי עיניה של אסתר הוא, לפני הצום והתפילות שיבואו, קודם כל צריך 'להתכנס' יחד. 'כל היהודים'... במצב כזה, יש סיכוי לתפילות ולצומות להתקבל.

גם מצוות ימי הפורים הם מצוות בעלות אופי של שותפות בשמחה, ושל רצון לשמח אחרים. מצוות הפורים: "לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מְשֻׁתָּה וְשִׁמְחָה וּמְשֻׁלוּחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְּנוֹת לְאֶבְיוֹנִים" (אסתר ט, כב).

אנחנו מצויים לשלוח מנות אחד לשני, לשתף אחד את השני בסעודה, לעשות משתה של אחדות, והעיקר - להרבות במתנות לאביונים, לדאוג לחלשים בחברה ולערבות ההדדית בעם ישראל. כך חוגגים את חג הפורים.

גם "משתה ושמחה" מתקיים מתוך אחדות ושותפות לעומת שמחה לבד או שתיה לבד כמו אלכוהוליסט מיואש...

הרמב"ם, הלכות מגילה

יט "מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים, מלהרבות בסעודתו ובשלוח לרעיו - שאין שם שמחה גדולה ומפוארה, אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלו מידמה בשכינה, שנאמר "להחיות רוח שפלים, ולהחיות לב נדכאים" (ישעיהו נ"ז, ט"ו).

למדנו, אם כן, ששמחת פורים האמיתית היא בעצם, לשמח אחרים, לדאוג לחלשים ולשמוח יחד עם החברים. חשבו, מה מכל זה, אנחנו יכולים לקחת איתנו כדי לבטא את שמחת חודש אדר, גם באדר הראשון?

6

4

שאלות חזרה ועיון

שמחת פורים באדר ראשון

1 כרטיסיה

1. באילו עניינים שווים אדר ראשון ואדר שני?
2. באילו עניינים הם שונים? נמקו את דעתכם.
3. מדוע אנחנו חוגגים את פורים באדר השני? (עיינו בפירוש התויו"ט)

2 כרטיסיה

1. אילו שינויים יש בתפילה בימי 'פורים קטן' בחודש אדר א'?
2. האם יש 'לעשות משתה' בימי 'פורים קטן'? כיצד יש לנהוג?
3. עיינו בדברי הרב מלמד ובדברי הרב רימון, האם לדעתם יש לחודש אדר א' את אופי "משנכנס אדר מרבים בשמחה"?
4. *עיינו בדברי ה'חת"ם סופר'. כיצד הוא מוכיח שיש לאדר ראשון קשר הדוק לפורים ולשמחת פורים?

3 כרטיסיה

1. כיצד מתאר המן את עם ישראל כשהוא מבקש מאחשוורוש לאבדם?
2. מה מבקשת אסתר ממרדכי לעשות לפני כניסתה למלך אחשוורוש?
3. מה במצוות הפורים מבטא את עקרון ה'אחדות' וה'ערבות ההדדית'?
4. במה יש להרבות לפי דעת הרמב"ם, ומדוע?
5. איך אפשר לשמוח ללא 'משתה'? במה מתבטאת השמחה של חודש אדר?